

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Disciplinæ monasterialis uota, nequaqua[ua] fidei repugnare, neq[ue]
o[mn]ino da[m]nandam esse in bonis operibus fiduciam XIII

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

¶ Discipline monasterialis uota, nequaquam fidei repugnare: ne
 quod oino dananda eē in bonis operibus fiducia. Cap. XIII.

Vinta Lutheri obiectio. Monachalis professionis
 uota repugnant fidei: nō igit debent cēferi recta nec
 rationabilia, cū dicat Paulus. Omne quod nō est ex
 fide: peccatū est. In qua quidē propositione data, si
 fides sumatur pro conscientia, ut multi accipiendam

putant: uota monastica sic nō sunt ex fide, quia faciens opera uoti,
 dubitat utrū illa sint grata & accepta deo: & ergo conscientia non
 habet quod placeant deo, ideoque peccat. Si quis uero fidē capiat pro
 fiducia in solo deo habenda: etiā uota monastica nō sunt ex fide, id
 est ex fiducia sola in deū, sed sunt ex operibus & meritis: in quibus
 potissimū habent confidentia monasticæ uitæ obseruatores, & nō
 in deo. & ideo rursus peccant. Hec Lutherus. ¶ Responso. Se-
 cundū quancunq; acceptionē sumat fides in adducta beati Pauli
 propositione: semper abnuendū est, uota religiosorum: repugnare fi-
 dei, & nō esse ex fide. Si enim fides ibidē accipiat pro uirtute fidei,
 qua quis credit in deū: clarū ē utiq; talia uota nō repugnare fidei, im-
 mo illi tanq; solidæ basi inniti, & sic ipsa esse ex fide: quoniā fide-
 les sunt & Christianismū professi, qui uotis monasticis seiplos deu-
 citunt. Sin uero pro conscientia sumat inibi nomē fidei: & hoc etiā
 modo ex fide sunt uota monachalia, quoniā nō sunt contra consci-
 entiam. Siquidem qui uotorū sacramēto se obstringūt, monacha-
 tum professuri: nequaquam habent conscientia illi operi reluctan-
 tem, aut iudicātē: uotorū promissionē, deo in uitæ cœnobiticæ profes-
 sione fieri solitā, esse noxiā animæ saluti, aut aduersam. Nempe si
 quis huiusmodi haberet animi iudiciū, cui firmiter adhæreret quā-
 do uotū æderet deo: haud dubie grauiter peccaret, quoniā ut uul-
 gata est sententia: ex prædicta deiferi Pauli propositione, non incon-
 grue deducta, qui facit aliquid cōtra suam conscientia: ædificat ad
 gehennam. Porro religiosus faciens opera uoti: quāuis non omni-
 modā habeat certitudinem, quod talia opera eius grata sint & accepta
 deo, quoniā cū beato Iob uereri debet omnia opera sua: ne quid
 forte in illis sit quod diuinæ maiestatis oculis displiceat. attamē ha-
 bere potest quandam probabilitatē moralem & cōiecturam pro-
 babilem, cum fiducia diuinæ bonitatis: quod illa sint ipsi deo grata,
 quoniam

» I.

» Roma. 14.

» II.

Iob. 9.

LIBER TERTIVS

quoniam testimonijs sanctarū scripturarū sunt consona, exēplisq; sanctoꝝ patrū conformia: & talibus circumuallata actionū circumstantijs, q̄ ad operationē bonā exposcuntur. Eiusmodi autē certitudo probabilis sufficit: ad diiudicandū aliquod opus nostrū esse bonū. Verūtāme hęc illatio Lutherana, quā in hac subtexit obiectione: prorsus inualida est & inutilis. Hęc inquā. Faciens opera uoti, addubitat utrū illa sint grata deo: nec habet cōscientiā q̄ placeant deo. ergo ipse facit contra suā cōscientiā: & peccat. Nullus enim haec tenus diffiniuit (nisi forte Lutherus: primus fuerit huius diffinitionis author) agere cōtra cōscientiā, id esse: quod agere aliquod opus, quod subdubitet operator esse gratū deo. quādoquidē hoc pacto, omne ferme opus nostrū esset contra conscientiā: cū nemini certo constet suū opus (quantūlibet bonū uideatur) esse acceptum deo.

III. ¶ Demū si in citata circa obiectionis huius principiū sancti Pauli propositione, fides capiatur pro fiducia habenda in deo: ipsa uota monastica etiam sunt ex fide, quoniā ea nequaquā tollūt confidentiā primo loco reponendā in deo. Quippe ea ipsa uota, cōsilijs Christi obteperādo, fiunt: & cū spe certa, q̄ qui uouendi propositū animo inspirauit: suā cōferet gratiā (nisi per hominē ponatur obstaculū) qua promissioni tā piæ: is qui uouit: integre satisfaciat, suūq; compleat uotū. Et quāuis secundo atq; consequēter collocetur in operibus uotorū fiducia, spesq; cōcipiatur animo: q̄ p̄ illis deus (qui in suis promissis uerax est & fidelis) reddet mercedē, si modo ad finē usq; uitæ in ipsis recte persistatur: id tamē nō impedit fiduciam primariā ac principalē in deo reponi, qui solus est spes nostra præcipua, & anchora salutis nostræ firmissima. Vnde uidetur hoc in loco subindicare Lutherus, in solo deo sic habēdā esse fiduciā: quod in nulla alia re debeat aliquo pacto cōstitui etiam inferiore gradu fiducia nostra, quod non est omniqua; uerū. Sed sentiendū potius in solo deo primā & summā esse debere fiduciā nostrā: tanq̄ nostræ salutis authore supremo. In alijs autē rebus sub deo, ut operibus bonis, habēdam esse fiduciam secundariā & accessoriā: quod illorū adminiculo & exercitio cōsequemur participationē æternæ hæreditatis. Si quis enim hanc in solo deo collocaret fiduciā, quod sine aliquoꝝ bonoꝝ operū studio & actione, per solā eius misericordiā assequeretur uitam æternā: quis nō uidet hanc fiduciā esse temera-

Psal. 144

temerariā p̄sumptionē, & nimīā de diuina bonitate cōfidentīā: Si quis item p̄cipuā in suis opibus cōstitueret fiduciā existimās ex dignitate atq; natura eorū obligatū esse deū ad elargiendā sibi æternæ uitæ p̄mīa, meritoq; sibi debet ex opē suorū conditione et qualitate mercedē sempiternā: is etiā superbiē spiritu inflatus iure haberetur, sibi placēs, plus æ quo sibi tribuēs, & arrogantīæ plen⁹. Et huiusce generis atq; modi esse religiosos, disciplinæq; regularis cultores: emētitur Lutherus in hac obiectione. cū dicit, monasticę uitæ obseruatores potissimū habere cōfidentīā in suis meritis & operib⁹: & nō in deo. Quod utiq; falsum est: & calūniandi magis studio q̄ uera p̄ferendi, dictū. Cæterū si qui tales fuerint monachi, q̄les hic describit Lutherus: id ipsum propria eorum obuenit culpa, & nō ex ipsius cenobiticę professionis institutione. ¶ At uero si quis primā ac summā suam fiduciā reponit in diuina bonitate & misericordia, secundariā uero & posteriore loco in suis operibus, tanq̄ meritis a deo ordinatis atq; instrumentis ad pueniendū in requiē beatitudinis æternæ: sperans ex promissioē largitatis diuinæ, & ueritate uerborū eius qui fidelis est et seipm̄ negare nō potest, se p̄ talia opera ut adminicula mediāq; cōueniētia à deo ordinata (quæ adiutrice eius gratia facere cōstituit: & ad finē usq; uitæ in illis persistere) adepturū perpetuę salutis brauiū: quis hunc (oro) iure carperit aut increpauerit: cum diffinatur spes esse certa expectatio futuræ beatitudinis: ex dei gratia & meritis proprijs proueniens. An reprehēsiōi obnoxius est quispiā: si quoniā ab apostolo didicit, q̄ unusquisq; propriā mercedē accipiet secundū suū laborem, cōfidat per duros labores in agone huius uitæ exantlatos, atq; per uirtutū opera, se accepturū mercedē repromissam: Nihil certe magis: q̄ is qui cōfecto per totum stadiū cursu, ante omnes metā consecutus, cōfideret se propter exacti cursus celeritatē habiturū id brauiū: quod in illo currēdi certamine, primo omnīū attingenti metā & finē stadij esset cōstitutū, aut q̄ is, qui quoniā sibi pacta esset merces ob laborē diurnū in uinea: cōpleto totius diei labore, speraret cōsideretq; se à dño uinæ accepturū ob operā præstitam denariū sibi p̄missum. Augustinus itidē in libro de uera innocentia, regula ducentesima nonagesima septima: dicit, Debetur merces bonis opibus si fiant: sed gratia quæ non debetur, præcedit ut fiāt. Ex quo uerboliquet;

S deum

IIII.

2. Timo. 2.

1. Corin. 3.

1. Corin. 9.
Mat. 20

Augustinus.

LIBER TERTIVS

deū alia liberalitate dare hominibus primā gratiā iustificatiōis: & alia reddere præmiū pro opib⁹. Illa enim, omnino gratuita est: & ex solo eius beneplacito. Hæc uero: ex pacto & promissione, à se benigniter facta. Quis aut̄ improbauerit, fiduciā cū debita moderatio-
V. ne in ijs reponi: qbus ex diuina pollicitatiōe debet merces: ¶ Neq; sine sacrarū literarū testimoniō astruere cōnitimur: hāc sub deo habendi in bonis operibus fiduciā; dūmodo p̄cipue innitatur diuinæ largitati, bonitati et ueritati. Quippe beat⁹ Petr⁹ ubi audiuit à dño uiam ad perfectiōē obtinēdā esse, relinquere omnia bona externa pro Christo & ipsum sequi: hanc ei proposuit interrogatiōē.
Mat. 19 Ecce nos reliquimus omnia: & secuti sumus te. quid ergo erit nobis? In quibus uerbis innuit se fiduciā habere consequendi alicui⁹ p̄miū, ob id ipsum: q; cū condiscipulis suis dimiserit quæ possederat, & Christū uocantē sit consecutus. Quod & sacer Hieronym⁹ cōfirmat: ita locum illum euāgelicū exponens. Grandis fiducia. Petrus piscator erat: diues nō fuerat, cibos manu & arte quærebat, & tamē loquitur confidenter: reliquimus omnia. Hæc ille. Beatus etiā Paulus, hanc laudabilē bonorū operū fiduciā sæpiuscule in suis exprimit epistolis: ut cū scribit ad Timotheū. Bonū certamē certauit: cursum consummaui, fidē seruauit. In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ: quam reddet mihi dominus in illa die, iustus iudex. Et rursus ad eundē. Scio cui credidi, & cert⁹ sum: quia potēs est depositum meū seruare in illum diem. Ecce cū quanta loquit̄ apostolus ipse fiducia, assequendi ob bona opera à se peracta; immarcessibilem æternæ gloriæ coronam. ¶ Rursus Ezechias rex Iuda, pius & uerus dei cultor, cum graui morbo decūbens, ab Esaiā propheta intellexisset mortē sibi imminere: orauit dñm cum lacrymis dicēs. Obsecro dñe, memento quæ so: quomodo ambulauerim corā te in ueritate & in corde perfecto, & quod placitū est corā te, fecerim. Nōne & hic meritorū, bonorūq; operum actorū fiducia exprimitur: quorū cōtēplatione, rex laudatissim⁹ & optimus petijt à deo uitam sibi prorogari: Vsq; adeo tamē accepta fuit deo hæc oratio, p̄ijs cōiuncta lacrymis: ut diuinę bonitatis largitas quindecim annorū spaciū, uitæ eius adiecerit, atq; pristinā illi instaurarit sanitatem. Non est igitur omnifariā dānanda in bonis operibus fiducia: & ob ea, expectatio præmiū, ut neq; improbādus
 agrico.

Hieronymus

2. Timo. 4.

2. Timo. 1.

VI.

4. Reg. 20

agricola: qui ex larga semēte amplam expectauerit messem. Quæ enim seminauerit homo: hæc & metet. Et qui parce seminat: parce & metet. & qui seminat in benedictiōib⁹: de benedictiōibus & metet. quādoquē bonorū laborū, teste Salomone, gloriosus est fruct⁹. & nulla prohibitiū lege nouimus, ex ipsis sudorib⁹ sperare nascētē fructū: & in ipsis cōfidere laboribus, quia uia sint & adiuuētū ad colligendum lucrum, ex illis consurgere solitum.

¶ Vota monastica minime aduersari libertati Christianæ: sed eam potius reddere perfectiorem. **Christiana Cap. XIII.**

¶ **S**exta aduersarij obiectio. Monasticę professionis uota: repugnant libertati euāgelicæ seu Christianæ. quæ non solū est ea libertas in spū regnans (inquit Lutherus) qua soluit conscientia ab operibus: sed etiā ea, qua sublata sunt uniuersa hominū mādata, & quicquid externis cærimōijs seruari potest. ut sunt omnes cibi, omnes uestes, omnes psonæ: omnes gestus, omnia loca, omnia uasa, omnes dies. ut ea liceat obseruare & nō obseruare: quādiu, ubi, & quomodo, quando & quoties placuerit, aut res ipā obtulerit. Et omnino quicquid non est mandati diuini: abrogatum, & libertate donatum est. At uouendi institutum: nonne merissime humanū est: nōne situm est in rasura, ueste, cibo, potu, diebus, locis, gestibus, & alijs cærimōijs? Vbi aliquod illorum præcepit deus: ubi præcepit eam paupertatem, eam obedientiam, eam castitatem? Quid igitur adhuc dubitas: ea nec licere nec licuisse uouere? Libera sunt diuinitus: quæ tu necessaria facis humanitus. Sunt itaq; uota monastica, contra libertatem euāgelicā: & diuinis mandatis omnino prohibita, estq; uotorum institutum, seruilis hominū doctrina: nequa q̄ toleranda. Hæc Lutherus. ¶ **R**esponso. Tot et tanti complicātur in hac obiectioe execrandi errores: ut à quo eorū refellendo sumi debeat exordium, uix satis constet. Quæ tamē in primo huius operis libro ante dicta sunt de cōstitutionibus ecclesiasticis obseruandis, magnum afferent ad hanc rem momentū & pondus. quoniam ipsæ ferme uis promptū fuerit ostendere: & constitutiones monasticas ab ijs ad unguē obseruari debere, qui illi professioni se addixerint. In primis itaq; negandum est, illam esse libertatem euāgelicam & Christianam: quam in superiore descriptione, circa

§ 2 præsentis